

עמדות פמיניסטיות כפי שהן באות לידי ביטוי בסקר בחירות 2013.

1. בחירה והצגה של נושא המחקר/השערות מחקר.

נושא המחקר הוא בדיקת עמדות פמיניסטיות כפי שבא לידי ביטוי בשאלון סקר הבחירות 2013.

הבחירות לכנסת ה-19 נערכו ב-22 בינואר 2013.

מוסד הבחירות הוא הכלי העיקרי של הדמוקרטיה ויש בה מאפיינים רחבים של תפיסת הערכים הדמוקרטים והראייה האזרחית בכלל. כך שמלבד ניתוח תוצאות הבחירות עצמן כפי שהן באות לידי ביטוי בשמו של הסקר, אנו יכולים לנתח נתונים שונים אשר יעידו על רבדי חיים שונים: כלכליים, חברתיים, פוליטיים ואחרים כדוגמת תפיסת עמדות פמיניסטיות כפי שמשקפות בשאלות מסוימות בסקר.

השאלות הרלוונטיות נבחרו מתוך סקר הבחירות 2013 מתוך הנחת העבודה כי ביכולתן לנבא תפיסת עמדות פמיניסטיות ולהטיל אור וצל על ראיית מעמדה של האישה כאישה שוות זכויות לגבר בכל תחום חיים או כמגדר מודר מתחומי חיים מסוימים כמו פוליטיקה מינהל וחברה.

הצגת השערות המחקר:

תפיסת עמדות פמיניסטיות מושפעת משיוכים שונים: חברתיים, כלכליים, סוציו-אקונומיים, תעסוקתיים, עדתיים, מגדריים, חינוכיים ודתיים.

כל שיוך שכזה, יש בו לכאורה, כדי להשפיע על תפיסת מקומה של האישה בחברה הישראלית במאה ה-21 כשוות זכויות בכל תחומי החיים, או לחילופין כמוודרת ממנה על בסיס השקפות ותפיסות עולם שוביניסטיות ברבדים שונים.

השערת המחקר גורסת כי מאפיינים של דת, מוצא, שיוך עדתי, חינוך, תעסוקה, ומגדר יש בהן כדי לנבא תפיסות פמיניסטיות או העדרן של כאלה..

על כן מתוך סקר רחב זה, בודדתי משתנים אלו על מנת לבדוק את השפעתם, אם בכלל יש כאלו, על מעמד האישה כפי שבא לידי ביטוי בסקר בחירות 2013.

2. סקירת ספרות, הגדרות תאורטיות, בניית השערות מחקר לאור הספרות.

עמדות פמיניסטיות - נסיון הגדרה..

הפמיניזם, נולד בתגובה למציאות חייהן של נשים, כקבוצה, בחברה האנושית.

המושג פמיניזם נולד לפני 100 שנים, כמושג רפואי, אחר כך כמושג פסיכולוגי, ולבסוף כמושג סוציולוגי.

הגדרת הפמיניזם אינה חד משמעית ומשך השנים קמו לה פרשנויות רבות.

אחת מהן היא: אידאולוגיה של שחרור האישה."

תיאוריה המבוססת על נקודת המבט של האישה, ונקודת מבט זו שופכת אור על ידע קיים. הידע קשור לכל תחומי החיים ושם את האישה במרכז הדיון.

עד המצאת הפמיניזם התפיסה המצויה הייתה התפיסה הפטריארכלית-שלטון האב. הגבר כקובע את התנהלות העולם ובריותיו. (סוג של תרבות, בלי קשר לנוכחות פיזית של דמות אב.)

הגברים מארגנים את החברה, שולטים בה, מכתיבים אותה ומדירים את האישה מכל העיסוקים הללו. ביוון העתיקה- בכתבי אריסטו "אדם" הייתה הכוונה לגבר.

מהו פמיניזם אם כן? – נראה שבנוגע לפתרון שאלה זו לא הייתה תמימות דעים (לפחות לא לגבי ההגדרה הפורמאלית) בין הוגות פמיניסטיות. פמיניסטיות רבות למן ראשית התנועה הפמיניסטית ועד ימינו אנו, עסקו בשאלת הגדרת הפמיניזם, כל אחת מנקודת הראות שלה. כך למשל, שתי הוגות בנות דורנו הבאות מעולמות שונים ומהשקפות עולם שונות, מתייחסות שתיהן לסוגיית ההגדרה:

לפי בל הוקס, פמיניסטית רדיקלית אפרו-אמריקנית של "הגל השני" – "פמיניזם הוא תנועה לסיום הסקסיזם, הניצול הסקסיסטי והדיכוי הסקסיסטי" (בל הוקס "פמיניזם זה לכולם" 2002, הוצאת פרדס עמ')

אולם, לפי ד"ר תמר רוס – הפמיניזם הוא תנועה הנלחמת למען הכרה משפטית וחברתית בעובדה, שבעולם החדש אין מקום לתפיסה היררכית לפיה הגבר הוא השולט בחברה ובמשפחה בשעה שהאישה תופסת רק מעמד משני". (תמר רוס, יהודה גלמן "השלכות הפמיניזם על תיאולוגיה יהודית אורתודוקסית" רב תרבותיות במדינה דמוקרטית יהודית (ספר הזיכרון לפרופ' אריאל רוזן – צבי זל)

ייתכן שיש בין שתי הגדרות אלה חפיפה מלאה וייתכן שלא. הבעיה, לטעמנו, בשתי הגדרות אלה היא בכך שאין הן מדגישות את מושג השוויון בהגדרתן (על אף שברור כי שתיהן בפועל שואפות לשוויון בין גברים לנשים), מושג שללא ספק הינו חשוב ביותר במחשבה ובאידיאולוגיה הפמיניסטית.

לטעמנו, ההגדרה הנכונה והאינטואיטיבית למונח פמיניזם היא:

תנועה הדוגלת בשוויון זכויות, חירויות והזדמנויות בין גברים לנשים. כמוכן שהגדרה זו טומנת בחובה את המאבק לסיום הניצול והדיכוי הסקסיסטי כפי שמתארת בל הוקס, שכן ניצול ודיכוי אינם עולים בקנה אחד עם עקרונות השוויון של החירויות. כמו כן ברור, שלפי ההגדרה הנ"ל הפמיניזם יוצא נגד התפיסה כי לאישה תפקיד משני במשפחה ובחברה. לפי הגדרה זו לאישה תפקיד שווה ערך לתפקידו של הגבר בחברה ובמשפחה.

הרעיון שעומד בתשתית הגדרה זו הוא למעשה שמאחורי כל מחשבה הפמיניסטית הוא, כי אין זה משנה כלל ועיקר האם קיים הבדל בין גברים לנשים, מבחינה פיזית או מכל בחינה אחרת. התיזה העיקרית היא כי להבדלים אלה, אם וככל שהם קיימים, אין שום ערך מבחינה מוסרית. השוויון המשמעותי הוא השוויון בערך המוסרי שצריך להיות בין אדם לאדם ובכלל זה בין גברים לנשים.